Ч. 13. (10.688). Львів, четвер 21. січня 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.122.
Адреса для телеграм „Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·30 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
Ціна одного примірника 20 сот.

„Інститут духової співпраці“.

Отчинення нової міжнародньої організації.

У Парижі повстала нова міжнародня інституція. Не на підставі договорів або законів міжнародного Гагського Трибуналу, не силою порозуміння держав, Льокарно або параграфів рільблених над Женевським озером, Лігою Націй. Міжнародній Інститут духової співпраці повстав самочинно, доброю волею одиниць, які наскрізь приватним шляхом навязали взаємини з такими самими одиницями ріжних народів.

Оснований офіціяльно у листопаді минулого року, він зібрався вперше 16. ц. м. у т. зв. Королівській Палаті (Palais Royal) — будинку, що має за собою вікову історію. Це колишня резиденція французьких веселих королів. Від довгого часу, вона стояла на-пів порожня, припавши музейним порохом. У ній склали бібліотеку першого французького державного театру (Comedie Française). Французький уряд передав ці апартаменти до вжитку нової міжнародньої організації. Старі салі та коридори і занедбаний город, що простягається перед їх вікнами, відновлено. Новий рух має вступити у старі стіни.

Заки прийдуть справоздання про хід нарад на перших великих зборах, ось кілька інформацій про плян праці Інституту:

Інститут ріжниться від инших цього рода організацій — хоча би Ліги Націй — тим, що в його основу покладена абсолютна рівність усіх народів. Єдиним правом вищости, яке в ньому панує, це перевага духової вищости, чи одиниць, чи народів. Хто виявляє більшу силу впливу, той тим самим заважує сильніше на напрямку всієї організації. Навіть супроти Ліги Націй, при співучасти якої Інститут повстав, він є наскрізь самостійним, автономним тілом. Маючи свій осідок у Парижі, при матеріяльній піддержці французького уряду, Інститут звертається до франц. міністерства закордонних справ зовсім так само як до инших чужинних інституцій.

До цього часу Інститут утворив 21 національних комітетів, що працюють у порозумінні з центральним паризьким. Перший плян праці такий: досліджти, які є умовини духової праці в ріжних краях. Ця анкета нагадуватиме досліди роблені в усіх державах щодо промислового стану Міжнароднім робітничим бюром у Женеві. Другим завданням є прийти з духовою та матеріяльною допомогою краям, в яких духове життя сильно загрожене; працювати у звязку з иншими національними духовими інститутами у Римі та Брюселі, брати у свою опіку духову працю у всяких формах; увійти в контакт з університетами ріжних країв для виміни професорів та студентів; встановити систематичну працю у ріжних ділянках науки.

Паризький інститут має сім секцій, з яких кожда має точно означені завдання. На чолі першої, т. зв. загальної стоїть Англієць Цім-

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ ТЕХНІКІВ

ДНЯ 3. ЛЮТОГО Ц. Р.

САЛЯ „НАРОДНЬОГО ДОМУ“ у ЛЬВОВІ.

мерн. Наукова співпраця є під проводом Німця Шульце-Геверніц, юридична — Естінця Віллявокта, літературна — під проводом пані Містраль (Чілі), артистичної кооперації — з Дюпісоре (Бельгієць), інформаційна з Прецоліні (Італія), університетська з Галецьким (Поляком). Кожний з головуючих має при собі співробітників, з яких кожний належить до иншої національности.

29 держав уже призначило до Інституту своїх „духових звязкових“, які повідомлятимуть свої уряди про працю організації.

Легкодушний наклеп.

Причинок до еміґрантської психіки й еміґрантських прийомів.

Недостойний шануючої себе людини виск д-ра Романа Смаль-Стоцького найшов живий відгомін з усій українській пресі. І то тимбільше, що той виск звязаний зі святою для кожного Українця справою університету. Ясно, що не поминула цього болючого епізоду, цього жирування на університетській справі й українська радянська преса. В харківських „Вістях“ стрічаємо вже другу з черги статтю з цього приводу. Автором тієї другої статті під написом „Нікчемний торг“ є п. Іван Коссак, який недавно перекочував з Відня у Харків.

Очевидно, як і личить новому громадянинові УСРР, він робить наступ на українську інтеліґенцію:

„Ніхто не може заперечити факту, що свого часу галицька українська інтеліґенція була носієм визвольних змагань українського народу, що вона керувала всім політичним життям Східної Галичини та що в боротьбі за кращу долю свого народу поносила нераз великі жертви. Правда й те, що в тій боротьбі не знала вона одного найважнішого, не знала, не розуміла в більшости своїй і до сьогодня не розуміє соціяльного питання. Вона забувала й забуває, що одною із найсильніших ідей, під знаком якої відбувається життя в сучасному світі, це ідея соціяльного визволення трудових мас, що такий могутній і побідний знайшла вислів у Жовтневій революції. І цьому незрозумінню приписати треба програму війни з Польщею (?!), мертвороджену ідею Західно-Української Народньої Республіки (цікаво, що один з найближчих на протязі довгого часу співробітників уряду през. Петрушевича, уряду, для якого ідея ЗУНР. була та є альфою й омегою, тепер називає її „мертвородженою“! — Ред.) і теперішнє, в звязку з нею (sic!), закріпощення західньо-українських земель. Але по програнні війни всетаки зуміла вона зорганізувати великий опір польському панування, що перейшов у революційну акцію, створила в катакомбах українську вищу школу і много понесла жертв — її тисячами Польща Пілсудського загнала в тюрму, морила голодом, щоб зламати її опір. Але все це було ділом меншої частини інтеліґенції, що відчула революційні настрої народніх мас. Переважна частина інтеліґенції сиділа тихо, не ангажувалася в небезпечні справи, а що гірше — сидячи капітулювала, ігноруючи самопожертву мас у запеклій партизанській боротьбі“.

Як бачимо досі шан. автор менше-більше тримався пристойно. Але, переходячи до університетського питання, у звязку з капітуляційним листом пр. Р. Смаль-Стоцького, пустився на комбінаційні здогади, які безумовно не можуть принести моральних лаврів чесній людині. Стоцькому до компанії додає він професорів: О. Колессу, Дністрянського, Ст. Рудницького, Верхановського, Свєнціцького, Студинського й Кордубу та безапеляційно торочить про їх „продажність“, „зраду інтересів народніх мас“ і т. п. Мовляв —

„вони мусіли дати принципіяльну згоду, що з дійсности українського університету не буде, а тільки „студіум руське“ при польському університеті і що місцем його осідку не буде Львів“.

Отже професори, празькі і львівські, продалися.

Коротко, ясно і ядерно. І за що продалися? Очевидно, за гроші.

„Панська Польща — твердить п. Іван Коссак — зафрахтувала їм через свого агента Смаль-Стоцького виплатити в долярах (чуєте, в долярах! — Ред.) залеглу плату професорську за час від розвалу Австрійсько-Угорської монархії. І за ту ціну (кожному з них обіцяно по 10.000 долярів) під плащиком народніх інтересів кують низький шкурний інтерес. Цей ганебний торг кількох дегенератів не зломить однак (себ то по українськи: не зломить! — Ред.) опору наших селянсько-робітничих мас шляхетській політиці Упертого винародовлення Західної України“.

П. Ів. Коссак твердить, що кожному з них обіцяно виплату залеглої плати по 10.000 долярів. Нічого собі, гарний гріш, але професорами університету, що за Австрії побирали плату, були тільки проф. Колесса, проф. Дністрянський і проф. Студинський; д-р Ст. Рудницький, д-р В. Верхановський і д-р І. Свєнціцький були безплатними, а д-р М. Кордуба є гімназійним професором, який на своїому становищі постійно одержує належну йому винагороду. Отже чи по 10.000 дол. титулом „залеглої плати“ одержать лише б. австрійські професори львівського університету, чи також і ті, які не мали плати? Варто булоб і їм зробити надію.

Та жарт на бік, бо подібні легкодушні наклепи настроюють на дуже сумну ноту. Найцікавіше, що такі і їм подібні наклепи, закиди, підозріння, інсинуації постійно є творами хоробливої уяви чи злої волі еміґрантів. Колиб ми завдали собі труду розглянути кожний з таких наклепів, які з'явилися від 1919 р., то все побачимо там „діяльність“ деяких еміґраційних типів. Воно й не диво! Ті люде, відірвані від нормального ходу громадського життя, не піддані громадській контролі, призвичаєні до нудьгування й одночасно горячкової погоні за кожною копійчиною, вічно підозріливі, що якраз хтось инший здобув той гріш з якихнебудь джерел — кінець-кінців в еміґрантській атмосфері потопають в свого роду грошевій психології. Гроші на першому місці, — переконання на другому. Громадський інтерес достроюється у них дуже часто якраз до тих грошевих вимог. І звідсіль той вічний мотив у відношенні до инших: гроші. Свій власний шкурний інтерес переносить такий тип на кожного діяча, в кожній справі дошукується він єдиного мотора: грошей, очевидно, долярів (бо вони тепер є світовою валютою).

Ясно, що різко виступаючи проти того рода прийомів, поминаємо університетську справу, щодо якої наше становище загально відоме, одначе не можемо збути мовчанкою подібних легкодушних наклепів, які в першу чергу виставляють свідоцтво моральної вбогости їх авторам. „Матеріялістичне розуміння історії“ зробило в п. Ів. Коссака, який тепер сповняє службу в Харкові в угоду своїх хлібодавців, дуже великі поступи. Одначе й службу можна виконувати, не тягаючи по болоті своєї особистої чести. З тими еміґрантськими прийомами боротьби зі своїми дійсними чи уроєними противниками слід уже раз скінчити. В інтересі громадської моралі вважали ми своїм обовязком виступити в обороні поневіряної чести передових людей в нашому громадянстві. М. Ч.

Соймові посли в СРСР.

Посли польського сойму в Москві.

Делегати польського сойму, як їх називає радянська преса, прибули до Москви 10. січня. На Олександрівському двірці послів зустріли члени ЦВК. і ради національностей СРСР. Чернишев і Кульбішеров, керманич відділом Надбалтики й Польщі НКЗС. (нар. коміс. закорд. справ) Логановський, співробітники НКЗС. та представники „Всесоюзного товариства культурного звязку з закордоном“.

Від імени НКЗС. вітав послів Логановський. Опісля Чернишев просив їх познайомитися зі загальним державним будівництвом СРСР. та з національною політикою радянського уряду. На привітання відповідав провідник поїздки пос. Бриль.

Члени поїздки відвідали польського посла в Москві Кентшинського, потім були в ріжних уста-

Ked. czas. „Dilo“ Pr. 14/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jako Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo“ Nr. 9 (10.671) z dnia 14. stycznia 1926 r. pod tytułem: „Perpetuum mobile“ w ustępach między słowami: a) „nevdovoleni...“ a: „Wono zresztoju, b) polskoho...“ a: „Same to...“ c) „derzawnoho skladu...“ a: „Ucowaicha, wieście od słów: Najosnow...“ do końca tego artykułu zawiera znamiona z art. z § 65 a) u. k. uznał dokonaną 14. stycznia 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 r. i. zasądzenie na przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 14. stycznia 1926 r.

Hawel.

Спробуймо!

Про орґанізацію складок і пожертв.

Зовсім незначний випадок заохотив мене взятись написати оцих кілька слів, а коли сів писати, — зародилась невбивка претенсія, а саме: — щоб ці слова прочитав і старий і малий, і хлопець і дівчина, і багатий і бідний, а найбільше мені хотілось би, щоб їх прочитали президенти, голови, керманичі і т. п. наших культурних і благодійних установ. А прочитавши, щоб не знизнули плечима, кажучи по моїй адресі: „вискочив як П лип з коноплель", а поважно застановилися над тим, щоб якнайскорше організовано і з технічного боку якнайкраще обдумано провести в життя кинену думку.

Отже приступаю до діла. Зайшов я одного разу до шевця Жида. Треба було щось нашвидко залатати в чоботі. Тільки відчинив двері, то так вдарило в ніс, що аж назад поточився. Жид, боячись втратити клієнта, поспішив назустріч і, низенько кланяючись, запрошував вступити до мешкання. Низька, темна, брудна кімнатка була так переповнена фльорою і фавною, що не можна в ній і повернутись: коло печі в смітті гребдись кури, по середині стояв стіл, біля стіни ліжко з горою брудних бебехів, з-під яких виглядало до пів десятка таких же брудних голівок жидинят; біля одинокого віконця з повибиваними шибками стояв сп'есь „варстат" і біля нього сиділо двох хлопців-„учнів" з страшенно замазаними обличчами. Господар вертівся, шукаючи на чому можнаб було попросити мене присісти, але даремне... Злидні і бруд так тісно переплелись поміж собою, що — здавалося — трудно було знайти подібну неохайність і нужду. Розглядаючись далі, поки господар возився з „репарацією", мій погляд упав на кілька скриночок, що висіли на стіні біля вихідних дверей, коло мисника. Не трудно було догадатись, що то — кухлики для збору пожертв, але на що така сила, чи не досить одного? Кожний кухлик був опечатаний ляком і над кожним була прибита табличка з жидівським написом, розуміється нічого в тому я не розібрав. Став розпитувати господаря, що то є? — А то для бідних. — А нащо їх так багато? — А хіба потрібуючих мало? — То можна, кажу, і в одну кидати? — Але, прошу пана, то для одних, а то для других. — Мене все більше і більше цікавили кухлики, і я став розпитувати про кожного окремо з них. — Ну, а на що призначені гроші з цього кухлика? — То на бідних. — А з цього? — То теж для незаможних, хто хотів би виїхати до Палестини. — А з цього? — То на жидівські школи. — А з цього? — То на сиріт і т. д., і т. д. Дійсно скільки виправданих потреб... А що питаю, чи то в кожному домі такі скриночки є? — Ну, звісно в кожній жидівській родині мусить бути. — Так, кажу, у багатих розумію, але що убога родина може пожертвувати? — Ну, прошу пана, і найбідніша може колинебудь кинути одного гроша, а нас багато, то як кожний дасть по грошу, то вже будуть тисячі золотих.

Вертаючись додому, я пригадав собі, що в мене десь валяється присланий якоюсь редакцією чекова жертву „Відбудова дому". Треба, кажу собі, хоч пару золотих переслати бо ось який голяк Жид, а почуває себе обов'язаним хоч раз на рік дати гріш на жидівські справи. Здається, ще там був заклик жертвувати на „Рідну Школу", пригадую далі. Еге, треба буде і туди щось дати. А на українських інвалідів? А на політичних вязнів? А записати акцію Земельного Банку? А на пресовий фонд єдиного ілюстрованого і єдиної? А далі і поки дійшов до хати, то пригадав з півтора десятка інституцій, які славились своєю культурною, політичною чи гуманітарною працею, а які можуть числити на матеріальну підтримку тільки з боку самих Українців", бо на жадну допомогу чужої держави лічити не доводиться, а своєї... поки що не маємо.

Коли я хотів негайно приступити до реалізації своєї думки, то побачив, що це потребує досить значної частини мого скромного емігрантського заробітку. Як би так хоч золотих 5—8, ну, щеб можна відділити. Але тоді на кожний переказ припаде по яких 50 грошей. Поправда, що й сором на пошту з такою сумою показатись.. Ог, пригадались мені жидівські кухлики, як би це у мене в хаті висів такий кухлик, давно вже і скільки разів укинув би якого сотичника чи золотого „а нас багато" зірвались з язика слова Жида, а від себе додав — і далеко більше як Жидів, — то скілько так нехотячи, не відчуваючи нарушення свого місячного зарібку, кожний вкинув би свою лепту в цей кухлик, із яких потім легко склалися би цілі десятки і соти тисяч золотих!

Отже коротко кажучи, лічу необхідним і раціональним, щоб одна із солідніших, рухливіших інституцій взяла в свої руки ініцятиву, через свої фільяльні відділи умістила в кожній українській хаті-родині такого кухлика для добровільних датків. Досить буде повісити в хаті одного кухлика: — усі перелічені справи однаково дорогі для кожного Українця, і вже з загальної цифри жертв двічі чи тричі на рік вищезгадана інституція могла би виділити відповідний відсоток на кожду окрему ціль, але це вже технічний бік справи, важніший принцип. Уміщення таких кухликів по хатах селян, пояснення їм, їхнього громадського обов'язку приблизилоб інтелігента до села і крім того далоб останньому (селу) моральне задоволення, — розуміється, що і воно безпосередньо бере удлі в придбанні і охороні культурних та громадських вартостей. Я певний, що багатьом міським інтелігентам не відомо, як трудно і яких заходів коштує послати селянинові листа до сина у війську, а вже не кажучи про те, щоб знайти адресу тої установи, на яку він охоче дав би пару грошей. Отже спробуймо використати ще один шлях для роздобуття коштів на українські народні справи. Я гадаю, що закуп таких маленьких кухликів буде коштувати не дорожше друку тисяч чеків, яких більша частина не повертається по призначенню, а користь буде далеко більша. Ось спробуймо!

Кость Сірий.

✝ Посмертні згадки.

Михайло Корецький, емер. управитель школи в Рожнитові, г. ом[illegible] Миколаєва над Дністром, помер з початком грудня 1925 р. в Миколаєві, в 66 році життя. Він був типом давнього ідеаліста-народовця одним з тих, що вміли працювати не за гроші, а за честь і ідею. В учительському званню працював покійний від 1871 року, спершу в Калуші, відтак у Пустомитах і в [illegible] біля Щирця як учитель, а перед 30 літами в Миколаєві над Дністром протягом чотирьох літ, як управитель школи. Час його перебування в Миколаєві був найінтензивнішим в громадянській праці. Був одним із пропагаторів української національної ідеї і просвітянського діла в москвофільській Миколаївщині і одним із основників читальні „Просвіти" в Миколаєві над Дністром. Щире признання до національної ідеї, правдивість характеру і палка вдача, що не терпіла команди других, стали причиною, що його перенесено на Мазури до Скалата. Там зєднує собі загальну симпатію своїм фаховим знанням і працею по школі. В признанню праці, як відходив по довгих старанях на становище управителя школи в Рожнитові, жертвувала його товариші праці і прихильники Поляки із Скалата і околиці гарний памятковий альбом з написом: „Wschodźcowi ze Wschodniej Galicji za próżniactwo" złożone w Zachodniej Galicji". Цінна памятка, а загалом ідка сатира на адресу шкідливої влади.

В Рожнитові остав покійний до кінця своєї учительської праці. Всесвітня війна відбилася на його приватному і родинному життю дуже тяжко. Інтернований разом зі жінкою в 1915 р. на підставі фальшивих доносень перебував два роки у військовій вязниці в Кошицях, тоді як його жінка була в Талєргофі. Повернувши, осів на стало в рідному місті як пенсіонер. В часі істнування З. У. Н. Р. помагав державній адміністрації, сповнюючи ріжні функції, а по уступленню українських військ був чотири рази арештований польською владою. В останніх літах присвятив усі свої сили читальні „Просвіти", якої був головою і невтомним провідником, відсвяткувавши враз із читальнею 30-ліття її істнування. Як голова читальні присвятив почав свої знеможені сили, особливож після закупна власного дому читальні, що було його одинокою мрією на склоні життя. Прочував свою смерть, кажучи, що останнє його бажання сповнилося, бо „читальня" має свій дім. Але журився сплатою решти ціни купна і вже на смертній постелі просив своїх друзів, щоби діла доверши́ли і звертався передовсім до тих інтеліґентів, що походять з Миколаєва, а займають визначні становища, з проханням допомогти довершити гарне діло. Був членом багатьох українських товариств і горячим прихильником-дообродієм української преси і книжки.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр Союза Артистів, сала Муз. Т-ва ім. Лисенка:
четвер 21.I. год. 7:30 веч. премєра: „Тайфун" пєса на 4 дії Ленгєля з участю п. С. Федорцевої, Н. Левицько-Пічкової.
Білети в ціні від 3—0:50 раніше до набуття в Союзнім Базарі, а в день вистав при касі театру. 1066 5—?

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Міткевича.
Рава руська.
21.I. „Воскресення".
22.I. „Ревізор".
23.I. „Сатана".
24.I. „Ой не ходи Грицю". 19—?
Готується до постанови „Затоплений дзвін", Гавптмана, „Дядя Ваня" Чехова.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.
Отинія, сала „Самопомоч".
21.I. „Пан Твардовський".
23.I. „Дибук".
24.I. „Воскресення". 1108 2—?

З життя театрів. Нас повідомляють, що відомий адміністратор і імпрезаріо українських театрів П. Карабєвич з днем 5.I. 1926 вийшов з Наддніпрянського театру О. Міткевича і обняв адміністрацію в Українськім літературно-артистичнім театрі „Сфинкс". Театр цей в скорім часі виїджає в турне по Галичині. Ансамбль театру складає 15 людей під арт. проводом Вп. Я. Давидовича. Бездоганні декорації і костюми. 1110 1—1

З прив. гімназ. і УЛТ. в Яворові. Вступні іспити до клас 1—7 відбудуться в днях 25—29 січня ц. р. Зголошуватися листовно або особисто день наперед. До іспиту привезти: метрику уродження, останнє шкільне свідоцтво й свідоцтво моральности за час не ходження до школи, евент. лікарське свідоцтво. Іспитова такса 5 зл. — Управитель: д-р Микола Чайковський. 1113б 1—1

Дрібні оголошення.

Господиню інтеліґентну, середніх літ, здорову і енерґійну, уміючу вести кухню і знаючу всі домашні роботи приймає одинокий старший вісший урядник у Львові. Зголошення з услівями присилати до 1. лютого: Львів, поста рестанте Л. 1719. На неповні зголошення не відповідається. 1115 1—

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Оголошення!

Подається до відома Вп. Жіноцтва тернопільського округа, що заходом Союза Українок в Тернополі відбудеться дня 3. лютого ц. р. в Тернополі в салі „Міщанського Братства" о год. 11. рано

ДОВІРОЧНА НАРАДА

в справі орґанізаційної і просвітньої роботи на селі, на котру запрошується все свідоме українське жіноцтво. — *Союз Українок в Тернополі.* 1112 1—1

Подяка.

Управа приватної гімназії У. П. Т. в Яворові складає отсим щиру подяку Вп. „Наддніпрянському Театрові" п. Ольги Міткевичевої за те, що вважала своїм громадянським обовязком відступити чистий прибуток із одної вистави на дохід гімназії.

Яворів, 6. січня 1926.

Микола Чайковський управитель.

1113 1—1

Дня 27. січня ц. р. о год. 12 в полудне відбудуться в Сяноці

Надзвичайні Загальні Збори

кооперативи „Лемківський Союз" в домі „Народної Торговлі".

Порядок дневний: Справа ґеобарії.

о. Константинович голова Ради Надз.

1109 1—1

Саночки для дітей і дорослих по конкуренційних цінах, також печ, маґільниці, знаряддя, пильники, пасі, куртки, постолики, папа. Н. Шумахер, Львів, вул. Красіцьких ч. 18а. 879 15—15

Повідомлення для П. Т. членів „Нузи" і приватних осіб. Шевську майстерню перенїс я за свою руку та глуп при вул. Валовій ч. 23, приймаю всякі роботи шевського обсяґу, виконую їх добре і дешево. Прошу не оминати моєї майстерні. Реклямою є солідне виконання. **Йосиф Гринчук.** 1084

Поки Комісія не усталить, з якою частю вартости будинків хтось з членів „Дністра" буде приділений до „Дністра" або до П.Д.У.В., поти П.Д.У.В. не має права стягати якінебудь належитости від членів „Дністра". Однак члени „Дністра" мусять свої премії в „Дністрі" негайно поплатити.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

Нашим П. Т. Передплатникам

до ласкавого відома:

1) Передплату просимо пересилати тільки на нашу адресу почтовими складанками П. К. О. або переказами.

2) Передплата через почтові уряди не є обовязковою, з огляду на те просимо як раше замовляти часопис виключно у нас.

3) П. Т. передплатники, які передплатили наш часопис через почтовий уряд, мають негайно нас про це повідомити, щоби ми могли задержати висилку у вас, та не платили зайвої подвійної почтової оплати. 1—3

...ва рівні з улаштуванням пізнього Шевченківського святом, відбулося в салі чеського готелю „Цур Пост". На програму вечера зложилися: вступне слово д-ра М. Січинка, обширний і сильний реферат д-ра В. Колодницького, декламація поезії О. Грицая „Листопадовий День", віолінова манентіо п. М. Дольницької і вокальні виступи невеличкого вже нині хору „Січ". Тут слід замітити, що деякі польські часописи („Wiek Nowy" і „Słowo Polskie"), реферуючи програмову промову д-ра Колодницького на підставі частинно сконфіскованого звіту з нашої преси, пофальшували й перекрутили своїм звичаєм основну думку бесідника. На це свято, як також на відправлену перед тим в місцевій церкві панахиду, наше громадянство явилося на подив численно. Свято Листопада відбувається у Відни з року на рік краще.

Не менше відрадно випав теж улаштований 20. XII. окремим комітетом „Святомиколаївський Вечір". В програму його входили: діточі гри, співи, декламації та сценічна картина д-ра О. Грицая на 2 дії п. н. „В віч Святого Миколая". Чисто діточі точки програми — гри, співи сольові та хорові, декламації — виказали не малий хист і потяг тих наймолодших адептів аматорської штуки до сценічних виступів. Багато із тих малесеньких артистів, з яких деякі не так то ще давно навчилися держати себе дещо певніше на дрібних ноженятах, проявили подиву гідну бадьорість, не тратили ні на хвилину самоо сітности, а мимовільні помилки справляли відважно негайно, ігноруючи цілковито позлаждливі усмішки старшої публики. З усіх тих точок слід підчеркнути сольовий спів 4-літнього юнака (Яковий), який зворушував до сліз. Згадана сценічна картина, в якій автор справді по мистецьки схопив усі моменти сучасного положення українського народу і виразно зазначив тенденцію обєднання всіх стихій во ім поневоленої нації, — вийшли на загад добре. Діти — О. Зубківник, М. Хвостик, Ю. Жук, Д. Сингалевич, Б. Гудим — вивязалися зі своїх завдань бездоганно. Що до старших, то можна сказати це тільки про Матір Україну, Ангела й незрівнаного Миколая. Инші виявили давало підготовки. Стараньням комітету обдаровано на місці незлічбну дітвору практичними дарунками а для цілої підростаючої громади улаштовано скромне приняття в салях тогож ресторану (Рідгоф). Всім аранжерам того вечера належиться щира подяка, а з окрема п. Ін Дольницькій за гарні діточі костюми та п. Ірені Сушко, молодій управительці дещо анархістичного ще діточого хору.

З інших справ треба замітити ювилейні обходи з нагоди 150-ліття заснування церкви св. Варвари, які покінчилися дня 27. XII. м. р. при участи митрополита А. Шептицького, тут. папського нунція Сибілля, віденського кардинала Піфля й єпископа з Кгижівця Нярадого. Вже давно не бачила маленька церква св. Варвари, пристанище українських вигнанців у найскрутніших хвилях, таких гостей! У ювилею взяли чисельну участь також тут. визнавці. Німці під проводом віденського німецького І-ва св. Иосафата, що недавно тут оснувалося. Українська громада була заступлена в комплекті, поприходили навіть наші люде з австрійської провінції. Свято причинилося незвичайно до скріплення Українців на дусі і до познайомлення чужинців з нашими змаганнями і з нашим обрядом, тимбільше, що про історію церкви св. Варвари і саме свято появилася ціла низка статтей і заміток в тут. католицьких нім. органах, а ілюстровані журнали й газети принесли знимки церкви і ювилейного обходу. Програма свята видана була по німецьки й розділена по всіх тут. нім. церквах, що також причинилося до популяризації української церкви між віденським населенням. Д.

Біржа.

Гроші.

Америк. дол. 7·60 — 7·62, канад. дол. 7·40 — 7·45, чеські кор. 0·23·00 — 0·23,50, ав... 0·3·25 — 0·3·50, франки фр. 0·30·00 — 0·3·50, фр. швайц. 1·45—1·50, англ. фунти 35·00 — 36·00.

Золото, 20 кор. 29·00 — 29·50, 20 франк. 7·00—27·50, 20 марк. 33·00—33·50, 10 рублів 27·00—28·00.

Иорданське свято.

Традиційне Иорданське свято незвичайно величаво відбулося на львівськім Ринку. Непроглядні маси народу заповнили Ринок. Зі всіх львівських церков явилися процесії під проводом своїх парохів, співаючи коляди. В святі взяли участь численні представники українських установ і організацій. Водосвяття довершив о. еп. д-р Боцян в окруженні крилошан. Співав хор питомців львівської духовної семинарії. Після водосвяття величавий церковний похід обійшов довкола Ринок, а о. епископ смерековою галузкою свяченою водою благословив зібраний нарід. Свято відбулося в повному порядку, з чел кою повагою та обійшлося без ніякого випадку, хоч стиск був величезний. Характеристичне є, що після покінчення свята вийшов із магістратського будинку скріплений відділ поліційного поготівля.

Справа Паньчишина.

Присуд варшавського суду.

У варшавськім карнім суді відбувася 18. січня розправа проти Ст. Паньчишина, обвинуваченого за співучасть у замаху на військову вязницю у Варшаві з метою увільнити перебуваючих там тоді Ячорикевича і Бабінського. Як відомо Паньчишина арештовано в Кашиці, як підозрілого в замаху на през. Войцеховського завдяки мильним вказівкам Макатина. Львівський суд звільнив Паньчишина з закидуваних йому „злочинів". Опісля перевезено його до Варшави і там судженo у звязку з замахом на варшавську вязницю. Паньчишин заперечив немов би він брав якунебудь участь у спробах увільнити Ячоркевича і Бабінського. Взагалі він стояв здалека від терористичної акції, бо переконаний, що вона не має нічо спільного з українським рухом. Не зважаючи на те, суд після переведеної розправи засудив Паньчишина на два і пів року тюрми, зараховуючи до кари 15 місяців слідчого арешту.

Годиться зазначити, що Паньчишина весь час боронив д-р Лев Ганкевич, а на останню розправу не явився, так що обвинуваченого боронив варшавський адв. д-р Домбровський.

Штайґерояда.

В понеділок відбулася перед львівським карним судом розправа проти Марії Кулявсек, за фальшиві зізнання в справі Штайґера. Обвинувачена призналася, що змінювала свої зізнання, пояснюючи се тим, що й инші свідки, як прим. Лукомський і Сливіцький змінювали свої зізнання. Вона менше боронила себе, а більше лаяла трибунал, кажучи що нема справедливости. Зглядну на це відведено її до тюрми, а розправу переведено в заочности й засуджено на три місяці. Одночасно в секції III. була розправа обор. Лісдава обвинуваченого Флахом, за образу чести, поповнену словами „кухонне товариство і кухонні сплетні". Розправу відложено, бо суддя згодився на зарекпірування стеногр. актів із процесу Штайґера, приняпши, що стеногр. протокол „Хвилі" був невірний.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Справа Пілсудського.

19. І. мін. військових справ конферував із прем. Скшинським у справі уможливлення марш. Пілсудському повороту до військ. служби. Виринув проєкт, щоби през. Войцеховський покликав Пілсудського до служби декретом. Тоді закон про найвищі військ. власти, що лежить у соймі, взяли би назад.

Справа фальшування банкнотів афери в мадярськім парляменті.

19. І. у мадярських Народніх Зборах през. Бетлен заявив, що банкнотова афера, то найбільше нещастя для краю від часу тріянонського договору. Виновників всі мусять якнайгостріше осудити. Коли афери має політ. основу, то уряд займеться тим. Присутність загр. емісарів повинна торкатись лише подробиць слідства, скількости пущених в обіг фальш. банкнотів і т. д. Щодо ин. справ мад. уряд мусів би усунутися від співпраці, бо го нарушує суверенність. Підчас промови гр. Бетлена був на салі великий галас, так що мусів раз у-раз промову перервати. Вибрано 25 послів, що мас розглянути політ. основу афери. В місті прийшло в кількох місцях до сутичок між публикою і поліцією. Цілу ніч уганялись улицями панцирні авта з маш. скорострілами.

Фр.-нім. переговори.

У висліді фр.-нім. переговорів у справі басейну Саари французький уряд схильний звернути Німеччині копальні вугля в околицях Саари. Копальні ці оцінено в версайському договорі на 400 міл. зол. марок. Німеччина готова дати Франції 200 міл. зол. і жадати негайного рішення справи держ. приналежности на плебісцитовій території басейну Саари.

Китайсько-radянське непорозуміння.

Непорозуміння між радянськими властями і китайськими в звязи з транспортом китайських військ сх. залізницею чимраз частійше. Ген. рад. консуль у Харбіні зірвав взаємини з китайськими властями, котрі почали збройну інтервенцію й тому здержали залізн. рух. Радянські власти хочуть вислати військо для охорони залізниці.

НОВИНКИ.

— **З політичних процесів.** У Варшаві в окружному суді закінчився процес, що тривав три дні, суду за „союз української комуністичної молоді". Чотирьох обвинувачених засудили на 4 роки важкої вязниці, чотирьох на три роки, трьох на два, пять на рік, а члена союзу Вінк. Березняка, що їх видав — звільнили.—Перед апеляційним судом у Любліні закінчився процес проти 40 членів „української повстанчої організації", обвинувачених у протидержавній агітації. Попередня інстанція, окружний суд в Рівнім, засудив їх на вязницю від 4 до 8 літ. Люблинський суд звільнив шість осіб, а 34 засудив на вязницю від півтори року до чотирьох. Між оборонцями був львівський адвокат д-р Степан Шухевич.

— **Спомини Ольшанського** друкуються рівночасно в берлінських щоденниках „8-Uhr Abendblatt" і „Nationalzeitung" та у віденському „Таг-у". Дотепніші частини писані дещо романтичним, пробленим стилем. Цікаво, що їх автор здав матуру аж після зложення поправки з української мови, а при переході через границю в Байтен не міг навіть добре порозумітися з німецькими прикордонними органами..

— **Ucrainica.** З приводу 150-ліття церкви св. Варвари у Відни появилася ціла низка статтей, заміток та ілюстрацій у віденських газетах та журналах. Довшу замітку з „Найєс Вінер Журналю" про це свято подали ми свого часу в „Ділі". Сьогодні занотуємо: гарну статейку пароха церкви о. д-ра Мирона Горникевича, поміщену на першому місці в недільному додатку „Ді Кверше" до христ.-суспіл. щоденника „Райхспост" з 22. XI. і прекрасний фейлетон Л. В. (відомого співробітника „Найєс Вінер Журналю", що його приніс катовицький тижневик „Зонтаґсґльоке" з 22. листопада. У цьому фейлетоні автор з ентузіазмом описує церкву св. Варвари і нашу Службу Божу. — Знимки церкви й ріжних сцен з ювилейного обходу принесли м. ин.: щоденник „Ді Штунде" з 3. грудня і відомі ілюстровані журнали „Дас інтерессанте Блятт" і „Віннер Більдер".

— **Наші свята в польськім війську.** Військова влада рішила, що жовнірі гр.-кат. обряду можуть святкувати ще такі дні: 19. січня Богоявлення, 12. лютого Трьох Святителів, 15. лютого Стрітення.

— **Мов у великім місті.** Хто читає кримінальну хроніку львівської преси забуває, що живе в малім місті, а може бути гордий, що в яких 24 годин не минає менше 24 злодійства, грабіжей і инших проявів енергії людей позбавлених кращих засобів заробітку. Одного дня, 16. п. м. слідча експозитура зорганізувала лови в одним тільки місці: пасажі Міколяша і придержала на цьому просторі.. 50 підозрілих осіб. — Слідуючого дня часописи подавали подробиці крадіжей при вул. Кульпарківській 59, Садівницькій 27, у головнім поштовім складі, на вул. Городецькій 1, на площі „Електрівні", при вул. Яблоновських 20, Замарстинівській 47, — про арешт вломника Тененбавма, арешт злодія Шляся та Дроздовського, обвинувачених у вбистві старушки Фаєрштайнової. Додайте до цього пів тузина авантур і пів копи ошукавств, а тоді не можете нарікати на недостачу „сильних вражінь" у Львові.

— **Засуд редактора.** Варшавський окружний суд засудив редактора „Річчопосполитої" Женського на місяць вязниці за статтю проти бувш. премєра п. Грабського „Нелеґальне перетягнення кредитів у Польськім банку". У статті вишукали злочин фальшивництва та злої волі.

— **Повмирали:** Віденський ветеринар ... Антін Ганкевич, у 84 р. життя. Він був Нестором австрійського „кравецького" мистецтва, і професором віденської Академії Мистецтв. — Італійський композитор Тоселі, у 44 р. життя. Він був славний головно завдяки двом фактам: своєму подружжю з нещасною Луїзою Саксонською і своїй „Серенаді". Його подружжя не тривало довго. Великі музики висловлюються про „Серенаду" як про страшенно пересічний твір, але її успіх був такий великий, що композитор зібрав великий гріш за сотки видань цієї композиції. Нема оркестри в ресторанах та барах, яка би її не знала. — Відомий польський маляр Євгеній Зак у Парижі. — У Відни б. міністер внутрішніх справ в австрійськім кабінеті Кербера, Ервін Шпарновер. — „Нестор" чеських істориків Август Седлячек помер у м. Пісек у 83 р. життя.

— **Шукайте „жовтого меркура"!** Віденські газети розписуються широко про цікаву філателістичну знахідку: 12 марок (жовтих меркурів) з 1857 р. Ці гарні марки є дуже пошукувані, бо свого часу їх скоро стягнено з обігу, тому вони є незвичайно рідкою появою. Не диво, що за одного жовтого меркура платять по філателістичних біржах десятки мілйонів, а вартість нової знахідки оцінюють на сотки мілйонів а. к. Знайдено ці марки між паперами одної аристократичної родини, що мала тісні звязки з цісарем Фердинандом. Згадані 12 жовтих меркурів наклеєні на опасці газети „Fanal" з 1857 р., а заховалися дуже добре, бо дотичне число було вложене в друге число тої самої газети. Характеристичне рів, що в родині перехоувалися ця газета не задля марок, а задля адреси: K. k. Obersthofmeisteramt Sr. Majestät. Газети пишуть, що ці марки будуть виставлені цього року на всесвітній філат. виставі в Ню-Йорку, де їх і продадуть. Кличемо й до наших читачів: Шукайте „жовтого меркура"!

— **З театру.** Заповіджена на четвер 21 п. м. премієра екзотичної песи Ленгієна „Тайфун" викликала велике заінтересування. Атракцією премієри будуть виступи пані С. Федорцевої і Н. Левицької. Головну ролю доктора Токерамо грає п. И. Стадник. В инших видніших ролях будуть мати велике поле до попису всі инші артисти. Завдяки оригінальній режисерії в судовім процесі, який розіграється в 3-ій дії, зможе брати участь вся авдиторія. — Білети вже продаються в „Союзним Базарі".

— **Звертаємо увагу** наших П. Т. Читачів на оголошення фірми „Делька". 1—1

Дописи.

Яворів. *(Гостина Наддніпрянського Театру О. Міткевичевої).* В днях від 24-го грудня до 5. січня гостив у Яворові Наддніпрянський Театр п. О. Міткевичевої, який дав у салі тут. „Народнього Дому" 12 вистав і заслужив собі на повне признання та щиру симпатію всього тутешнього населення без ріжниці народности.

Треба сказати, що трупа п. Міткевичевої в свому нинішньому складі, під артистичним проводом п. Бенцаля, заслугує на те, щоби до неї поставитися трохи уважніше, ніж до инших театральних дружин, які ми досі привикли бачити по наших провінціональних містечках. Гурток емігрантів із Великої України, що доси тиняється по всіх закутинах „нашої, не своєї" землі, часто примираючи з голоду в розмірно короткому часі зумів зорганізуватися в знаменитий театральний ансамбль і зігрався так, що може видержувати й найстрогішу фахову критику. Їх гра захоплює слухачів до тої міри, що навіть не дуже добірна й менше до театру вихована публика переймається акцією на сцені та достроюється до змісту драми і по двохтрьох виставах не чується вже невмісних сміхів там, де їх найменше треба. Поодинокі артисти тієї трупи могли би без сумніву бути прикрасами столичних сцен (п. Кривіцька, п. Бенцаль і инші).

Високу культурно-виховуючу вартість театру підносить і те, що він постійно переходить від побутовщини до европейського репертуару, якого в нас, головно по провінції, досі не можна було бачити. Бажане будоб тільки, щоб цей репертуар не був занадто поважний і сумний, бо й добра комедія має свою незаперечну вартість.

Треба ще додати, що театр встиг придбати собі — як на свої невідрадні відносини — поважне майно (гардеробу й декорації), при допомозі яких уміє віддавати всюди довольі тонкі сценічні ефекти.

Гостина Наддніпрянського Театру була для Яворівщини дуже милою, небуденною появою й залишить у тутешнього населення на довго гарний спомин. Нехай цих кілька рядків послужить Шан. Артистам і Громадянам як публична заява вдячности та прихильности Яворівщини до наддніпрянських земляків та подяка за їхню працю, що вони її несуть серед найбільше несприятливих відносин. Бажалось би, щоби все українське населення Галичини вдячно цю високу культурну місію Наддніпрянського Театру й віднеслося до цього з таким теплом і признанням, на яке він собі заслужив. М. Ч.

новах, цікавилися процесом відновлення сільського господарства в СРСР, та питанням взаємин між нар. комісаріятами зем. справ союзних республик і наркомземом російської республики та урядом СРСР.

В розмові з представниками преси пос. Бриль засував мету поїздки.

„Наша подорож до СРСР, має за завдання докладно і свобідно познайомитися з господарством та культурним будівництвом радянської держави, бо ми його ще мало знаємо. Досі польська суспільна думка черпає свої відомости про СРСР з газет, що здебільшого перекручують справжній стан, а ми хочемо безпосереднім познайомленням дати польській суспільній думці цілком обєктивну інформацію. І коли ми знайдемо тут щось спрятливого, то ми відмітимо це з великим вдоволенням.

Наше завдання полягає також у тім, щоби сприяти культурному та економічному зближенню обох країн. Досі сюди приїздили тільки члени уряду, що мали офіціяльну місію. Наша подорож має розбити стіну, що стоїть на шляху до зближення народів СРСР. та Польщі. Ми гадаємо, що наша подорож сприятиме також усуненню непорозумінь між обома державами. Наші перші враження сприятливіші, ніж ми сподівалися. Ми зовсім не були підготовані до цього".

В Москві задержаться посли польського сойму 3—4 дні; опісля виїджають на Україну до Харкова, Києва й Одеси.

Годиться зазначити, що пос. Антін Васильчук, який був названий в числі учасників поїздки, з переляку захворів і з Берестя вернув у Холм. Таким чином з невідомих причин ані один український посол не взяв участи в поїздці.

Радянська Україна.

Перша нарада всіх воєнних шкіл на Україні.

В Києві покінчилася перша нарада представників усіх військових шкіл на Україні. На нараді обговорювали справи муштри, підготовки червоних командантів і політичних робітників. На нараді взяв участь начальник управи високих шкіл СРСР. Путно. Він заявив кореспондентові „Правди", що метою наради було познайомитися з досягненням на полі військового шкільництва, що на полі воєнного навчання зроблено великий крок вперед у порівнанні з довоєнними школами.

Всеукраїнська організаційна нарада.

В Харкові відбулась перша Всеукраїнська організаційна нарада, в якій взяло участь 97 представників округових адміністративних органів. На ній виголосив великий реферат про завдання радянського будівництва голова Раднаркому Чубар. Між иншим говорив він про недостачі органів рад такі: „що торкається зловживань та хиб у праці, то їх знищимо тим скорше, чим скорше поширимо самодіяльність членів рад і чим більше буде громадської контролі над роботою. При самодіяльности широких кол населення апарат виконуватиме роботу як слід і ця колективна творчість допоможе поліпшити апарат". Про недалекі нові вибори до рад Чубар висловився так: „перевибори рад відбуватимуться в цьому році серед складніших умовин ніж минулого року, бо самодіяльність широких мас зросла, селянство зрозуміло, що має право упорядковувати свої органи влади. На жаль тільки — більше зрозуміли це право заможніші кола і тут слід сказати всім робітникам і селянам, щоби будували ради робітники і селяне під проводом компартії". Про збільшення активности саме заможніших елементів села говорять усі — не тільки українські комуністичні провідники. Комуністи тієї активности заможних елементів села дуже бояться, а одночасно не мають відваги її зліквідувати. На тому тлі повстала й опозиція ленінградців по 14. конгресі російської компартії. Найнебезпечнішою для комуністів рисою в тій активності селянських мас є те, що ці маси хочуть звести впливи компартії в сільських радах до нулі.

З польських справ.

У справі еміґрації сезонових робітників з Польщі до Німеччини прийшло до тимчасового порозуміння між двома урядами в Берліні. Підписано протокол на р. 1926.

Безпосередна комунікація залізниць між Польщею і СРСР. буде введена не далі як за два місяці. Так рішили радянські комісаріяти закорд. справ та комунікації, на підставі нарад першого зїзду радянсько-польського залізничого союзу.

Тютюневий монополь, який хотять узяти в аренду чужинні держави, є щойно справою пертрактацій. Представники американського тресту банкирів ще не засували своїх пропозицій, тому, що їх делеґати досліджують покищо фінансово технічний бік цього монополю.

За терористичну організацію засудив варшавський апеляційний суд Роттера та Красінського на 15 літ вязниці.

По широкому світі.

Чемберлен і Бріян будуть радити у Парижі над пляном найближчої конференції для розоброєння та над деякими економічними справами.

Міністри зак. справ Франції та Німеччини зійдуться імовірно в найблищім місяці для виміни думок у державних справах.

До Москви їде бувш. франц. міністр фінансів Люшер, у справі переговорів щодо експльоатації залізної руди на Уралі.

Італія підвисшила свій військовий буджет.

Виміну політичних вязнів хоче запропонувати радянський уряд польському урядові. Має це бути виміна 30 польських діячів на комуністів арештованих у Польщі.

Америка не візьме участи в трибуналі міжнародньої справедливости, не віруючи в його забезпечення миру. Її становище було би там важке, бо віднощення голосів було би там 7 прот 1. Сенатор Бораґ, який склав цю заяву домагається спершу кодифікації нового міжнароднього права.

У Китаї почало населення бойкотувати англійські товари.

Проти підвишки платень для французьких послів, принятої парляментарною комісією, виступає дуже гостро вся преса. Тому цей проєкт імовірно впаде в парляменті.

Іміґраційних полекшень домагались від американського уряду представники чужинних організацій в Америці, вказуючи на те, що труднощі вїзду для кревняків є часто причиною, що люде відмежовані від своїх родин роками, приневолені входити незаконно в нові подружні звязки.

Зем ґраційного життя у Відні.

Відень, 8. січня 1926.

Дещо про товариства. — Листопадові роковини. — Святомиколаївський вечір. — Ювилей церкви.

Часи буйнішого й подекуди навіть кипучого громадського життя нашої еміґрації у Відні давно вже належать до історії. Стихійна хвиля масової еміґрації перекотилася через віденські бруки загалом і тепер, неначе ті бурунн збірного прохідного потока.

Але не пройшла безслідно. Правда: — велика більшість викинутих подіями на чужину наших людей відійшла назад на спустошені лани батьківщини, багато з них розбрилося по широкому, ще дальшому світу. Всеж таки чимало еміґрантів лишилося й на віденському ґрунті, здобуваючи собі таке чи инше пристановище та скріпляючи тим способом посілений тут ще до великої воєнної хуртовини український елемент. Тому то під теперішню хвилю життя в наших віденських організаціях проявляється дещо сильніше, як за часів довоєнних.

Так більшу, як колись, енергію проявляють обі тут, робітничі організації: „Родина" і „Єдність". — В останніх часах, завдяки рухливости місцевого пароха, розбуджено навіть старе братство. Варвари, яке довгі роки дрімало кріпким сном. Життя молоді плине тепер уже більше зрівноваженим руслом у лавній „Січі".

Одна лише інтеліґенція не в силі ще досі відлинути від моторичної ій, неорганізованої балакайки і хоча формально, нібито згуртована в „Бесіді", та на ділі представляє собою відстраш... [illegible] непростимої байдужости та індоленції. І нінащо не придаються всякі зусилля одиниць, без відгуку залишаються старання деяких членів „Бесіди". Здається, що всіми волами цілої України не витягнеш деяких наших інтеліґентів до громадського життя із їхніх затишних закамарків семейного леговища. Не дивниця отже, що домівка „Бесіди" світить пустками. Навіть літературний вечір, присвячений памяти Вол. Самійленка, який відбувся 21. XI. (з рефератом д-ра О. Ірмана і рецитаціями вибраних поезій д-ром І. Кучковським), не стягнув гідного творця числа слухачів.

Уже дещо більше заінтересування виявила наша громада з нагоди Листопадових Роковин і Святомиколаївського вечора.

Святкування Листопадових Роковин, які на тутгрунті здобули собі вже тривку традицію

В. МУДРИЙ.

На театральні теми.

Театр без глядачів.

В останню неділю давала трупа „Союзу українських артистів" вже третій раз у Львові виставу французької комедії Гітлера на три дії „Монахи". Сама комедія не зла, легка, а при тім повна природних комічних ситуацій. Ставили її третій раз, а тому здавалось би, що мала вона великий успіх у нашої публики і стягала за кожним разом цілі її маси. На жаль так не було. Перша вистава комедії в часі Різдва не стягнула багато видців. Вистава з минулого четверга „поправила" справу на стільки, що саля була майже пуста. На недільній виставі артисти теж мусіли грати перед пустими кріслами. Отже три рази наша публика не дописала! Дехто пояснить це явище тим, що вона надто вибаглива, а гра наших артистів її не задоволяє.

Мусимо ствердити, що останнє твердження зовсім неправдиве і неслушне. Комедію „Монахи" відіграли наші артисти добре і старанно. А гра деяких споміж них заслугує на спеціяльне признання. Ролю старого прелата відтворив незвичайно вдачно і по мистецьки п. Сорока. Він її простудіював до подробиць та дав викінчений тип. У такій відповідній ролі бачили ми цього артиста перший раз, а її інтерпретація відкрила нам великий талант артиста, що нагадував незабутнього Юрчака. Гармонійно достроювались до нього пп. Блавацький і Залуцький. Добрі були і жіночі постаті. Словом: цілість зробила гарне враження та доказала, що наші артисти вкладають дуже багато праці у поодинокі вистави та намагаються поставити театральну справу на належній висоті, дарма, що всі обставини не йдуть їм у цьому на стрічу. Більше понад це, що вони дали в „Монахах", не може від них вимагати навіть вибагливий знавець театрального мистецтва.

З того ясно, що в нас є артисти, є вистави, але нема публики. А недостача публики доказувала би, що театр для нас непотрібний, бож публика є одною зі складових частин театру. Недостача такої складової частини театру рівнозначна з недоцільністю ведення якогонебудь театрального підприємства. Чи в нас направду непотрібний театр і чи направду наша публика його не потребує? Позволимо собі ствердити, що так зле не є. У нас же істнує „Театральна кооператива", яку покликала до життя українська суспільність, а її метою саме й є справа українського постійного театру в столиці краю, у Львові. Якщо наше громадянство не потрібувало би театру, то яка ціль названої кооперативи? На що вона, на що ті збірки та уділи з цілих маси, самополичник, цеж було б найвна поза, яка не випливає з ніяких внутрішних потреб суспільности. Бо на що театрального будинку, на що постійного театру, отже незвичайно коштовної установи у Львові, коли ми ніяк не в силі заповнити невеличкої салі Лисенка на виставах театру „Союзу українських артистів". Як би воно так було, то найкраще булоб взагалі покінчити в нас раз на все з усякими театральними імпрезами. Але ще раз мусимо ствердити, що так воно не є.

Появився був свого часу у Львові „Наддніпрянський Театр" і дав кілька вистав. Наша публика, заінтересована мабуть новинкою, заповняла салю Лисенка. Була вдоволена вона і були вдоволені артисти. Театр врочисто прощали, дякували йому і т. и. Правда, що названа трупа трактувала театральне мистецтво серіозно. Правда, що деякі вистави (особливо народні) вона відтворювала знаменито. Але правда й те, що мала вона і свої слабші сторони (у виставі новіших т. зв. модерних пєс). Та на це ніхто не зважав. Додатні сторони закривали недостачі. Цей факт доказує, що наша публика, навіть львівська потребує певних естетичних емоцій, потребує театру.

Але звернімо нашу увагу ще на инше поле. У Львові є аж чотири польські театри (коли враховувати сюди мистецьку сценку „Семафор"). До котрого з них не попадете (навіть на Сильвестра!), то стрінете там все не так то вже мало української публики, що шукає відповідних емоцій та не жалує на те ні „дорогого часу" ні ще дорожчого гроша. У той-же час світить український театр пусткою. Тому не диво, що він хронічно недужає перш за все в матеріяльному відношенні. Він не в силі подбати ні про відповідні костюми, ні про відповідну сценічну обстанову.

Останні вистави театру Союзу українських артистів" доказали, що мистецька їх сторінка опинилася в певних руках, що артисти напружують у тому напрямі всі свої сили. Поправа технічної, чисто сценічної сторінки того театру лежить виключно в руках нашої публики. Ми подивляємо геройство і посвяту наших артистів, які не тратять духа, не знеірюються, але навпаки намагаються, напевно в холоді та голоді, стояти на становищі нашого театрального мистецтва. За те належить їм тільки признання. Можливо, що їхня впертість та доцільна праця виведе навіть нашу теперішню публику з того невідомого та непрослідженого стану байдужости й упередження, які її окутали. Якщо вони мають таку віру, то тим більше їх подивляємо і цінимо.

Факти доказують, що у Львові є українська театральна публика, та на жаль, вона не почуває себе до обовязку відвідувати український театр. Він її зовсім не цікавить. Для неї, видно, краще підтримувати польську театральну культуру, чим свою. Такий факт свідчить, що наша публика недужа, що їй треба самолікування а подекуди то й самобичування, бо всякі чуже бичування женуть її тепер уже тільки в ярмо та в недугу апатії замісць викликувати протилежні наслідки. Гiконець слід зазначити, що театр, не відповідає правді твердження, що кожна суспільність має такий театр, на який заслугує, бо наша публика має нині кращий театр, як на нього заслужила.